

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie
PERSCOMMUNIQUÉ nr. 76/21
Luxemburg, 12 mei 2021

Arrest in zaak C-505/19
WS/Bundesrepublik Deutschland

Het principiële verbod om vervolgingen te cumuleren kan eraan in de weg staan dat een door Interpol gesignaleerde persoon wordt aangehouden in de Schengenruimte en in de Europese Unie

Dit is het geval wanneer de bevoegde autoriteiten weten dat in een staat die partij is bij het Schengenakkoord of in een lidstaat een onherroepelijke rechterlijke beslissing is gegeven waarbij wordt vastgesteld dat dit verbod van toepassing is

In 2012 heeft de Internationale Organisatie van Criminele Politie (Interpol) op verzoek van de Verenigde Staten en op basis van een aanhoudingsbevel van de Amerikaanse autoriteiten een red notice uitgevaardigd tegen WS, een Duits staatsburger, met het oog op zijn eventuele uitlevering. Wanneer een persoon ten aanzien van wie een dergelijke notice is uitgevaardigd, is gelokaliseerd in een bij Interpol aangesloten staat, dient deze staat de gezochte persoon in beginsel voorlopig aan te houden dan wel toezicht te houden op diens verplaatsingen of zijn bewegingsvrijheid te beperken.

Nog vóór de publicatie van de red notice was echter in Duitsland tegen WS een onderzoeksprocedure ingeleid die volgens de verwijzende rechter betrekking had op dezelfde feiten als die welke ten grondslag lagen aan die notice. Die procedure is in 2010 onherroepelijk beëindigd nadat WS een geldsom had betaald overeenkomstig een specifieke schikkingsprocedure waarin het Duitse strafrecht voorziet. Vervolgens heeft het Bundeskriminalamt (federale recherche, Duitsland) Interpol meegedeeld dat het van mening was dat in dit geval wegens die eerdere procedure het ne-bis-in-idembeginsel van toepassing was. Dit beginsel – dat is neergelegd in zowel artikel 54 van de Overeenkomst ter uitvoering van het Schengenakkoord¹ (hierna: „SUO”) als artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”) – verbiedt met name dat een reeds bij onherroepelijk vonnis berechte persoon opnieuw wordt vervolgd wegens hetzelfde strafbare feit.

In 2017 heeft WS bij het Verwaltungsgericht Wiesbaden (bestuursrechter in eerste aanleg Wiesbaden, Duitsland) beroep ingesteld tegen Duitsland opdat deze lidstaat zou worden gelast de nodige maatregelen te nemen voor de intrekking van de hem betreffende red notice. In dit verband voert WS niet alleen aan dat het ne-bis-in-idembeginsel is geschonden, maar ook dat zijn door artikel 21 VWEU gewaarborgde recht op vrij verkeer is geschonden aangezien hij niet kan reizen naar een staat die partij is bij het Schengenakkoord of naar een lidstaat zonder het risico te lopen om te worden aangehouden. Hij is tevens van mening dat deze schendingen met zich meebrengen dat de verwerking van zijn in die red notice vervatte persoonsgegevens in strijd is met richtlijn 2016/680 betreffende de bescherming van persoonsgegevens in strafzaken².

¹ Op 19 juni 1990 te Schengen (Luxemburg) ondertekende en op 26 maart 1995 in werking getreden Overeenkomst ter uitvoering van het te Schengen gesloten akkoord van 14 juni 1985 tussen de regeringen van de staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen (PB 2000, L 239, blz. 19).

² Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad (PB 2016, L 119, blz. 89).

Tegen deze achtergrond heeft het Verwaltungsgericht Wiesbaden besloten om het Hof vragen te stellen over de toepassing van het ne-bis-in-idembeginsel en meer bepaald over de mogelijkheid om in een situatie als die van het hoofdgeding over te gaan tot de voorlopige aanhouding van een persoon ten aanzien van wie een red notice is uitgevaardigd. Bovendien wenst de verwijzende rechter, voor het geval dat dit beginsel van toepassing zou zijn, te vernemen welke gevolgen deze toepasselijkheid zou hebben voor de verwerking van de in een dergelijke notice vervatte persoonsgegevens door de lidstaten.

In zijn arrest (Grote kamer) oordeelt het Hof dat artikel 54 SUO en artikel 21, lid 1, VWEU, beide gelezen in het licht van artikel 50 van het Handvest, aldus moeten worden uitgelegd dat zij er niet aan in de weg staan dat de autoriteiten van een staat die partij is bij het Schengenakkoord of de autoriteiten van een lidstaat overgaan tot de voorlopige aanhouding van een persoon ten aanzien van wie Interpol op verzoek van een derde staat een red notice heeft gepubliceerd, tenzij bij een onherroepelijke rechterlijke beslissing die is gegeven in een staat die partij is bij dat Akkoord of in een lidstaat, is vastgesteld dat die persoon voor dezelfde feiten als die welke ten grondslag liggen aan die red notice, reeds bij onherroepelijk vonnis is berecht door een staat die partij is bij datzelfde Akkoord of door een lidstaat. Het Hof oordeelt tevens dat de bepalingen van richtlijn 2016/680, gelezen in het licht van artikel 54 SUO en artikel 50 van het Handvest, aldus moeten worden uitgelegd dat zij zich niet verzetten tegen de verwerking van persoonsgegevens die vervat zijn in een door Interpol uitgevaardigde red notice, zolang niet bij onherroepelijke rechterlijke beslissing is vastgesteld dat het ne-bis-in-idembeginsel van toepassing is op de feiten die ten grondslag liggen aan die notice, en mits die verwerking voldoet aan de in die richtlijn gestelde voorwaarden.

Beoordeling door het Hof

Om te beginnen herinnert het Hof eraan dat het ne-bis-in-idembeginsel van toepassing kan zijn in een situatie als die van het hoofdgeding, te weten in een context waarin een besluit is vastgesteld op grond waarvan een strafprocedure onherroepelijk wordt beëindigd wanneer de betrokkene bepaalde voorwaarden heeft nageleefd, met name de betaling van een door het openbaar ministerie vastgestelde geldsom.

Na deze verduidelijking oordeelt het Hof in de eerste plaats dat artikel 54 SUO, artikel 50 van het Handvest en artikel 21, lid 1, VWEU niet in de weg staan aan de voorlopige aanhouding van een persoon ten aanzien van wie Interpol een red notice heeft uitgevaardigd, zolang niet is vastgesteld dat die persoon door een staat die partij is bij het Schengenakkoord of door een lidstaat bij onherroepelijk vonnis is berecht voor dezelfde feiten als die welke ten grondslag liggen aan die red notice, zodat het ne-bis-in-idembeginsel van toepassing is.

In dit verband wijst het Hof erop dat wanneer het onzeker blijft of het ne-bis-in-idembeginsel van toepassing is, een voorlopige aanhouding een onontbeerlijke stap kan vormen om de noodzakelijke verificaties te verrichten en tegelijkertijd te voorkomen dat de betrokken persoon op de vlucht slaat. Deze maatregel wordt in dat geval gerechtvaardigd door de legitieme doelstelling straffeloosheid van die persoon te voorkomen. Wanneer daarentegen bij onherroepelijke rechterlijke beslissing is vastgesteld dat het ne-bis-in-idembeginsel van toepassing is, staat zowel het wederzijdse vertrouwen tussen de staten die partij zijn bij het Schengenakkoord als het recht op vrij verkeer in de weg aan een dergelijke voorlopige aanhouding of de handhaving van die aanhouding. Het Hof preciseert dat het de taak is van de staten die partij zijn bij het Schengenakkoord en van de lidstaten om ervoor te zorgen dat de betrokken personen over rechtsmiddelen beschikken die hen in staat stellen om een dergelijke beslissing te verkrijgen. Daarnaast merkt het Hof op dat ingeval een voorlopige aanhouding wegens de toepassing van het ne-bis-in-idembeginsel onverenigbaar is met het Unierecht, een bij Interpol aangesloten staat die niet tot een dergelijke aanhouding overgaat, niet tekortschiet in zijn verplichtingen als lid van die organisatie.

Wat in de tweede plaats de vraag over de in een red notice van Interpol vervatte persoonsgegevens betreft, merkt het Hof op dat elke bewerking met betrekking tot deze gegevens, zoals de vastlegging ervan in de opsporingsregisters van een lidstaat, een „verwerking” van die

gegevens is die onder richtlijn 2016/680 valt.³ Voorts oordeelt het Hof dat met deze verwerking een legitieme doelstelling wordt nagestreefd en dat die verwerking niet kan worden geacht onrechtmatig te zijn op de enkele grond dat mogelijkwerwijs het ne-bis-in-idembeginsel van toepassing is op de feiten die ten grondslag liggen aan die red notice.⁴ De verwerking van de gegevens in kwestie door de autoriteiten van de lidstaten kan overigens juist onontbeerlijk blijken te zijn om na te gaan of dat beginsel van toepassing is.

Derhalve oordeelt het Hof eveneens dat richtlijn 2016/680, gelezen in het licht van artikel 54 SUO en artikel 50 van het Handvest, zich niet verzet tegen de verwerking van persoonsgegevens die vervat zijn in een red notice, zolang niet bij onherroepelijke rechterlijke beslissing is vastgesteld dat het ne-bis-in-idembeginsel in het specifieke geval van toepassing is. Deze verwerking moet wel voldoen aan de in die richtlijn gestelde voorwaarden. Zij moet met name noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een taak door een nationale bevoegde autoriteit met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen.⁵

Is daarentegen het ne-bis-in-idembeginsel van toepassing, dan is de vastlegging van de in een red notice van Interpol vervatte persoonsgegevens in de opsporingsregisters van de lidstaten niet langer noodzakelijk, aangezien de betrokkene niet meer strafrechtelijk kan worden vervolgd voor de feiten waarop die notice betrekking heeft, zodat hij niet meer wegens die feiten kan worden aangehouden. Hieruit volgt dat de betrokkene moet kunnen verzoeken om zijn gegevens te wissen. Indien die vastlegging niettemin wordt gehandhaafd, moet zij gepaard gaan met de vermelding dat de betrokkene op grond van het ne-bis-in-idembeginsel voor dezelfde feiten niet meer kan worden vervolgd in een lidstaat of in een staat die partij is bij het Schengenakkoord.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

³ Zie artikel 2, lid 1, en artikel 3, punt 2, van richtlijn 2016/680.

⁴ Zie artikel 4, lid 1, onder b), en artikel 8, lid 1, van richtlijn 2016/680.

⁵ Zie artikel 1, lid 1, en artikel 8, lid 1, van richtlijn 2016/680.